

2007-12-10

Till dnr 14-138/2007  
Ku2007/2351/KRKulturdepartementet  
103 33 Stockholm

## Yttrande

### **Mångfald är framtiden - Slutbetänkande av kommittén för samordning av mångkulturåret 2006 SOU 2007:50**

Konstnärsnämndens uppgift är att besluta om statliga bidrag och ersättningar till konstnärer samt att främja internationellt konstnärsutbyte inom bild/form-, musik, teater-, dans och filmområdet. Myndigheten skall hålla sig underättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärligt verksamhet.

Konstnärsnämnden väljer att kommentera de delar som direkt berör nämndens arbete men även delar som vi ser berör konstnärers villkor. Nämndens yttrande följer strukturen i betänkandet.

#### **Konstnärsnämndens allmänna bedömning**

Konstnärsnämnden anser att kommittén för samordning av Mångkulturåret 2006 med sitt betänkande och sin utåtriktade verksamhet under sin verksamhetsperiod uppfyllt syftet att på ett bestående sätt öka alla invånares möjligheter att delta i kulturlivet.

Nämnden anser även att kommittén lyckats skapa incitament för att offentligt finansierade kulturverksamheter på ett tydligt sätt speglar och införlivar den etniska och kulturella mångfald som finns i dagens Sverige.

Samordnaren och kommittén fick ett svårt, mycket diskuterat, till och med ifrågasatt uppdrag men har enligt nämnden med ett omfattande praktiskt förankringsarbete förändrat kultur-Sveriges självbild. Nämnden instämmer i samordnarens konstaterande *”att även om definitionsfrågan är mycket viktig är det ännu viktigare vad man sedan gör, att man kan använda sina valda ord på ett konstruktivt sätt.”*<sup>1</sup> Det är nu av vikt att det arbete och de processer som satts igång får ett fortsatt stöd och engagemang av berörda parter.

Betänkandet Mångfald är framtiden har liksom betänkandet Plats på scen från kommittén för jämställdhet inom scenkonstområdet interfolierat essäer av fristående skribenter. Konstnärsnämnden kan återigen konstatera att dessa kapitel tillsammans utgör ett viktigt

---

<sup>1</sup> S. 201, SOU 2007:50

övergripande idématerial. Med viss sorg kan vi konstatera att dessa sidor kommer att få alltför få läsare. Den här typen av övergripande, relativt lättillgängligt skrivet teoretiskt och idémässigt material om i detta fall mångfald och jämställdhet bör självklart tryckas separat och spridas utan de i många ögons tunga och mer formella sidorna av en statlig utredning.

### **Korrekturfel**

Betänkandet översätter Konstnärsnämnden felaktigt till engelska på sidan 37 i betänkandet. Konstnärsnämnden skall översättas till The Swedish Arts Grants Committee.

## **2.2 Statliga eller understödda insatser för att skapa en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund**

Konstnärsnämnden instämmer i samordnarens analys att ett antal fria kulturpolitiskt agerande aktörer tagit på sig ett stort ansvar för att driva mångfaldsfrågan inom kulturen och att de offentliga institutionerna och myndigheterna inom kulturområdet inte själva lyckats att omdana sin verksamhet så att den verkar i sin samtid. En kritik som även nämnden riktar mot sig själv.

Nämnden anser även att samordnaren på ett positivt sätt ger förslag till att förnya Sveriges arbete med bistånd till kultur genom att vända på utbytet och i högre grad bjuda in internationella kulturutövare.

### **2.2.1 Kulturdepartementets ansvarsområde**

Under rubriken presenteras en kortfattad kartläggning av statens stöd och arbete med kulturell mångfald och internationalisering. Konstnärsnämnden nämns i inledningen men en beskrivning av nämndens mycket omfattande arbete med internationaliseringen saknas helt. Med tanke på att det är just nämndens arbete med stöd för enskilda konstnärers internationalisering som varit en av de statliga verksamheter där man kan se mer långtgående effekter med positiva resultat är det anmärkningsvärt att en beskrivning saknas. Avsaknaden blir än mer uppenbar när sedan samordnaren väljer ut Konstnärsnämnden för två omfattande nya uppdrag.

I övrigt beskrivs Konstnärsnämnden och verksamheten på ett korrekt sätt.

### **2.7 Internationella utblickar**

Betänkandets kartläggning av Storbritanniens och Nederländernas arbete för att öka den kulturella mångfalden är intressanta och inspirerande. Med det korta kapitlet tydliggörs avsaknaden av seriösa jämförande utblickar på andra länders kulturpolitik i Sverige.

### **3.1.2 Nya mål och återrapporteringskrav i statliga kulturmyndigheters och institutioners regleringsbrev**

Konstnärsnämnden håller med samordnaren i hennes kritik av att mål och återrapporteringskrav i regleringsbrevet i regel är allt för allmänna och vagt formulerade. Nämnden anser att det övergripande arbete som staten nu genomför med en omarbetning av regleringsbrevet med mindre direkt detaljstyrning är av godo. Däremot är det av vikt att målen och återrapporteringskraven är välformulerade och att regeringen är tydligare i sin vision än dagens fåordighet som inte ger frihet utan mer leder till förvirring och undvikande. Nämnden är också enig med samordnaren att det måste vara varje myndighets och institutions ansvar att se till att det externa och interna mångfaldsarbetet hålls levande och utvecklas.

### **3.1.3 Ändring i Förordning (1988:676) med instruktion för Statens Kulturråd**

Konstnärskommittén instämmer i samordnarens uppfattning att Statens Kulturråd skall ha ett sektorsansvar för frågor om kulturell mångfald och vara samlade, stödjande och pådrivande. Kommittén vill dock med kraft påpeka att när rådet får ytterligare förslag om sektorsansvar att även medel för att uppfylla dessa ålägganden avsätts inom rådets budget eller att ytterligare medel tillförs. Konstnärskommittén vill också påpeka vikten av att Kulturrådet överlag utvecklar sitt arbete med att vara sektorsansvarig och samordnande, ett arbete som bör ske med ödmjukhet och samarbetsvilja.

### **3.2 Vägen in måste bli bredare**

Samordnaren påpekar vikten av att referens- och beslutandegrupper inom offentligt finansierade kultur- och utbildningsinstitutioner tillsammans med en jämn fördelning mellan kvinnor och män och regional spridning även i högre grad än idag präglas av de perspektiv, kunskaper och erfarenheter som fler än en kultur och internationell och interkulturell kompetens ger. Konstnärskommittén instämmer till fullo och arbetar aktivt med detta i tillsättningen av ledamöter i sina arbetsgrupper men vill också påpeka vikten av åldersmässig bredd.

#### **3.2.2 Arbetsförmedlingen Kultur ska se över sina regler och rutiner**

Konstnärskommittén ser att förslaget om att Arbetsförmedlingen Kultur skall se över sina regler och rutiner för att jämföra utländska betyg och arbetslivserfarenhet från andra länder är ett viktigt påpekande för att öka bredden bland kulturutövare.

### **4.2 Släpp in fler aktörer**

Konstnärskommittén ser positivt på samordnarens målsättning att skapa utrymme för fria medel inom Kulturrådets utvecklingsmedel och att frågan integreras i ordinarie bidragsgivning. Kommittén kan däremot inte bedöma relevansen i samordnarens specifika förslag.

För att kulturstöd skall leda till förnyelse måste det alltid finnas medel som är fria. Enligt kommitténs erfarenhet är det också av stor vikt att medel inte har för små ramar och för hårda ingångskrav. Visst offentligt kulturstöd skall stödja goda initiativ som skapas helt på eget initiativ av kultur- och konstområdena själva. Kommittén ser vikten av regler som lokal och regional medfinansiering för statligt stöd gällande kontinuerlig och kostnadskrävande verksamhet, men ser likväl att det är en regel som leder till stagnation och tröghet om den skall gälla all verksamhet. Kommittén instämmer därför i samordnarens åsikt att ett framtida ”stöd för strategisk kulturpolitisk metodutveckling för kulturell mångfald och interkulturell dialog” inte skall kräva annan medfinansiering.

### **5 Underlätta internationellt kulturutbyte**

Konstnärskommittén ser positivt på förslaget att kommittén under en treårsperiod skall bygga upp en verksamhet som internationell kontaktmäklare med inspiration från brittiska Visiting Arts. Kommittén vill dock påpeka att ett initialt arbete behövs för att analysera Visiting Arts verksamhet och hur idéerna kan överföras till ett svenskt sammanhang.

Kommittén ser att effekten av ett internationellt kontaktmäkleri skulle vara ineffektivt om inte medlen blev så omfattande som samordnaren föreslagit då förutsättningen måste vara att medlen även omfattar stöd till samarbeten. Något som helt skulle ligga i linje med det arbete som kommittén nu gör med internationaliseringen av bild- och formområdet inom Iaspis och

som är under uppbyggnad inom dansen. Det internationella arbete som nämnden utvecklat är bidragsgivning i kombination med förmedlande av kontakter och nätverk.

#### **5.1.4 Förhandling och förankring: intensifiera det internationella arbetet**

Konstnärsnämnden ser positivt på förslaget med en modell med så kallade kulturspejare och ser att förslaget har samhörighet med förslaget om en svensk variant på Visiting Arts. Många konstnärer inom alla konstområden har sedan länge omfattande internationella nätverk. Man gästspelar, arbetar och samverkar över gränserna. Konstnärsnämnden har sedan länge stött konstnärernas egna initiativ till internationalisering med målsättningen att den skall leda till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbets- och inkomstmöjligheter. Vi tror att dessa kunskaper och nätverk kan vändas för att tillföra Sverige kunskap och kontakter i betydligt bredare lager av organisationer, kommuner osv. Där ser vi potential i idén om kulturspejare och att den skall förläggas till nämnden. Även för detta förslag behöver nämnden en inledande period av undersökande och utveckling av idén. Nämnden vill återigen påpeka att med nya uppdrag måste verksamheten tillföras medel som täcker kostnader samt administration. Konstnärsnämnden ser positivt på ett samarbete med Riksutställningar och deras omvärldskorrespondenter.

*Beslut i detta ärende har fattats av Konstnärsnämndens styrelseordförande styrelse den 10 december 2007. I ärendet har samtliga ledamöter i Konstnärsnämndens styrelse medverkat. Föredragande tjänsteman har varit kanslichef Ann Larsson.*

Ann Larsson  
Kanslichef